



Brussel, 24.10.2023
COM(2023) 669 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Europees actieplan voor windenergie

1. INLEIDING

Windenergie is hernieuwbaar, in de EU overvloedig beschikbaar en veilig. Deze energiebron is van cruciaal belang om de decarbonisatiedoelstellingen van de EU te halen en onze huishoudens, onze industrie en in toenemende mate onze vervoerssector schone, betaalbare en veilige elektriciteit te leveren. De uitbreiding van windenergie en de windenergiesector in de hele EU zal hoogwaardige banen opleveren en onze energiezekerheid vergroten.

De prognoses voor de uitrol van windenergie in de EU en wereldwijd zijn zeer gunstig. Om het EU-streefcijfer van ten minste 42,5 % hernieuwbare energie tegen 2030 te verwezenlijken, moet de geïnstalleerde capaciteit van 204 GW in 2022 groeien tot meer dan 500 GW in 2030¹. Wereldwijd moet de windenergiecapaciteit tot 2030 jaarlijks met ten minste 329 GW worden uitgebreid om tegen 2050 een nettonuluitstoot te bereiken, oftewel meer dan een verviervoudiging van de huidige uitrol (75 GW)².

Toch heeft de Europese windenergiesector de laatste tijd te maken met problemen. De grootste windturbinefabrikanten boekten in 2022 grote exploitatieverliezen³. Met de installatie van 16 GW aan nieuwe windenergieprojecten in 2022⁴ komen we niet eens in de buurt van de 37 GW/jaar die nodig is als kosteneffectieve bijdrage aan de verwezenlijking van de EU-streefcijfers voor 2030.

Deze situatie vereist onmiddellijke actie. De EU kan windenergie niet tweemaal zo snel uitrollen zonder een gezonde, duurzame en concurrerende toeleveringsketen voor windenergie. Op zijn beurt kan de windenergiesector niet gezond opereren zonder een concrete, betrouwbare pijplijn van projecten om de nodige financiering aan te trekken en mondiaal op gelijke voet te concurreren.

Bovendien heeft de na de grootschalige Russische invasie in Oekraïne ontstane energiecrisis nogmaals laten zien hoe risicovol de al te grote afhankelijkheid van een dominante buitenlandse leverancier van fossiele brandstoffen is en hoe belangrijk windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen zijn voor de stabiliteit en de zekerheid van het energiesysteem. In een wereld die een snelle groene en digitale transitie doormaakt, staan schone technologieën centraal in de open strategische autonomie van Europa. Tegen deze achtergrond erkende voorzitter Von der Leyen in haar toespraak over de Staat van de Unie op 13 september 2023 dat de windenergiesector in de EU te maken heeft met een unieke combinatie van problemen en kondigde zij een Europees windenergiepakket aan. Dit actieplan heeft tot doel EU-ondernemingen in de windenergiesector te ondersteunen en hun concurrentievermogen te verbeteren om ervoor te zorgen dat de windenergiesector in de EU een sleutelrol kan blijven spelen in de groene transitie.

Het actieplan omvat maatregelen die dringend moeten worden genomen om deze doelstelling te verwezenlijken. Het actieplan zal voorts andere sectoren op het gebied van schone energie indirect ondersteunen, waaronder de zonne-energiesector, aangezien verschillende voorgestelde acties relevant zijn voor alle hernieuwbare energiebronnen. Het is onderverdeeld

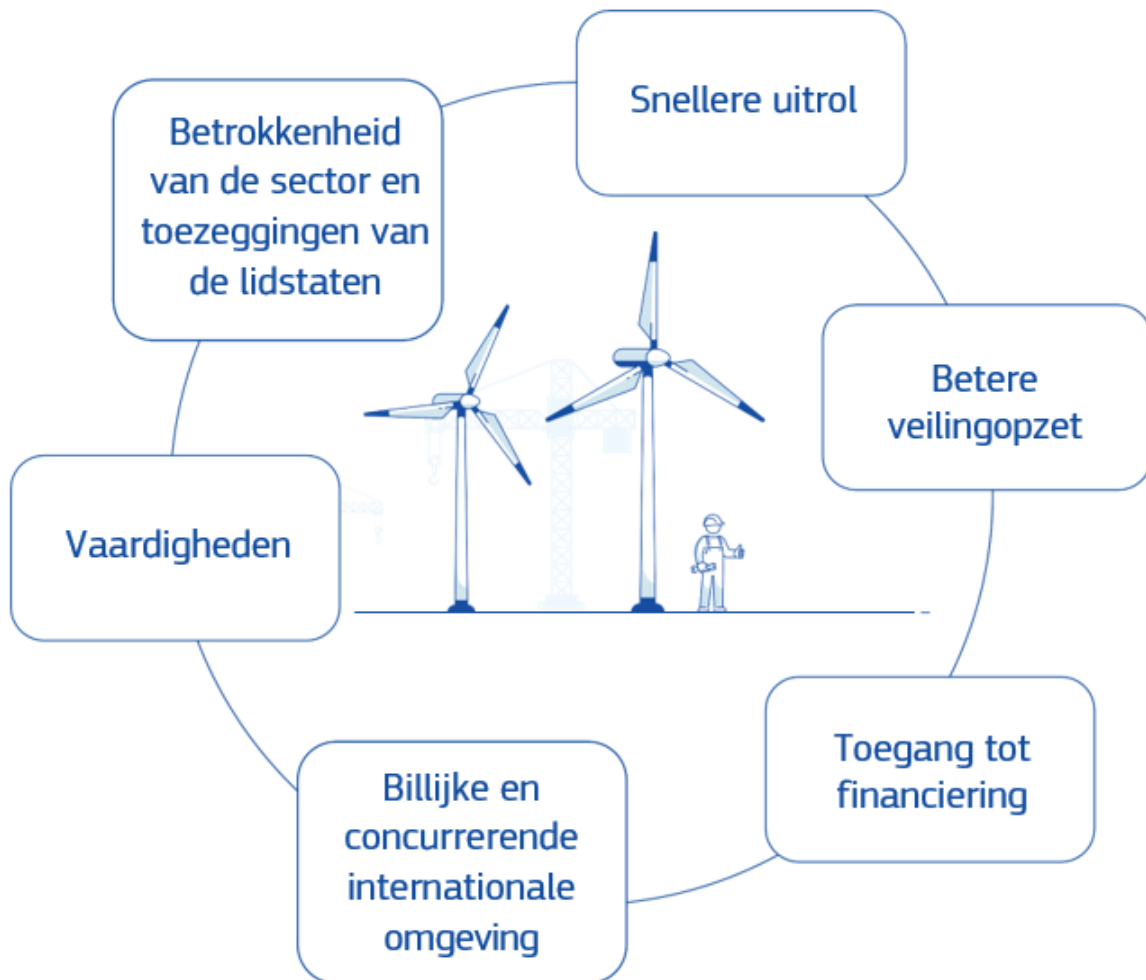
¹ Het MIX-scenario in de beleidsscenario's voor de uitvoering van de Europese Green Deal (beschikbaar op https://energy.ec.europa.eu/data-and-analysis/energy-modelling/policy-scenarios-delivering-european-green-deal_en).

² Irena World Energy Transition Outlook 2023.

³ Rystad Report (2023), *The State of the European Wind Energy Supply Chain*.

⁴ WindEurope (2023), *Wind Energy in Europe-2022 — Statistics and the outlook for 2023-2027*.

in zes hoofdpijlers van gezamenlijk optreden van de Europese Commissie, de lidstaten en de industrie: i) snellere uitrol door meer voorspelbaarheid en snellere vergunningverlening; ii) betere opzet van veilingen; iii) toegang tot financiering; iv) een billijke en concurrerende internationale omgeving creëren; v) vaardigheden; en vi) betrokkenheid van de industrie en toezeggingen van de lidstaten.



2. STAND VAN DE WINDENERGIESECTOR IN EUROPA

Windenergie, zowel onshore (92 % van de geïnstalleerde windcapaciteit) als offshore, vormt al een centrale pijler van ons elektriciteitssysteem. In 2022 leverde windenergie gemiddeld 16 % van de in de EU verbruikte elektriciteit, en vaak meer dan 30 % per dag⁵. Dankzij innovatie en schaalvoordelen zijn de in Europa ontwikkelde en opgeschaalde windenergietechnologieën de afgelopen tien jaar aanzienlijk goedkoper geworden⁶. In grote delen van Europa is windenergie de goedkoopste bron van elektriciteit⁷.

⁵ Gegevens van ENTSB-E.

⁶ Irena (2023) *Renewable power generation costs in 2022*.

⁷ Georgakaki, A., e.a. (2022) — *Clean energy Technology Observatory Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the European Union — 2022 Status Report*.

Tot dusver werden de in de EU gebruikte windinstallaties voornamelijk geleverd door de binnenlandse windenergiesector. De belangrijkste Europese fabrikanten waren goed voor 85 % van de EU-markt voor windenergie (94 % in het offshore-segment)⁸. De productie van turbines en onderdelen daarvan (bladen, gondels en torens, tandwielkasten, funderingen, onderstations, generatoren enz.) vindt verspreid over de gehele EU plaats. Hierdoor is de windenergiesector een belangrijke bron van werkgelegenheid: de bedrijfstak is naar schatting goed voor in totaal 240 000 tot 300 000 directe en indirecte banen in de EU, waarvan ongeveer 45 000 (28 % van de directe banen) bij fabrikanten van turbines en onderdelen⁹.

Europese ondernemingen hebben een aanzienlijk deel van de groeiende mondiale markt voor windenergie-installaties in handen. Dit aandeel daalde echter van 42 % in 2020 tot 35 % in 2022¹⁰. Dit is grotendeels het gevolg van de snelle uitrol van windenergie in China, een land dat voornamelijk afhankelijk is van zijn groeiende binnenlandse productiesector. Van de tien grootste windturbinefabrikanten ter wereld (die meer dan 80 % van de mondiale vraag naar windturbines dekken) hebben er vier hun hoofdkantoor in de EU en zijn er vier in China gevestigd.

Europese exploitanten en ontwikkelaars van windenergieprojecten zijn ook wereldwijd actief, maar in tegenstelling tot fabrikanten van windenergie-installaties hebben zij in 2022 en daarvoor aanzienlijke winsten geboekt. De problemen van EU-fabrikanten zetten de prestaties van windenergie-exploitanten in de EU evenwel steeds meer onder druk, wat bijvoorbeeld leidt tot vertraging of stopzetting van projecten. Bovendien stuiten EU-fabrikanten steeds vaker op obstakels bij de toegang tot buitenlandse markten.

De windenergiesector ervaart ook problemen bij de toegang tot grondstoffen, zoals koper, zeldzame aardmetalen, staal, nikkel, glasvezel of silicium. Europa is voor de levering van deze materialen — waarvan de vraag toeneemt naarmate de bedrijfstak zich wereldwijd ontwikkelt en waarvan de prijzen schommelen — van derde landen afhankelijk.

3. BELANGRIJKSTE OORZAKEN VAN DE PROBLEMEN VAN DE WINDENERGIESECTOR IN DE EU

Ondanks de algemene positieve ontwikkeling in het verleden kampt de Europese windenergiesector momenteel met grote problemen. De oorzaken van de moeilijkheden die Europese fabrikanten van windenergie-installaties ondervinden, kunnen in vijf hoofdcategorieën worden onderverdeeld.

Ten eerste wordt de productiecapaciteit onderbenut als gevolg van de **ontoereikende en onzekere vraag naar windturbines** in de EU. Momenteel hebben fabrikanten geen goed zicht op de geplande uitrol van windenergie door de lidstaten, wat de planning van productie en investeringen bemoeilijkt. Bovendien zijn voor het transport van onderdelen van windturbines speciale vergunningen nodig, die per lidstaat verschillen, waardoor het transport van de productielocatie naar de geplande windmolenparken vertraging oploopt.

⁸ SWD(2023) 68 final van 23 maart 2023.

⁹ Telsnig, T., e.a., *Clean Energy Technology Observatory: Wind Energy in the European Union — 2022 Status Report on Technology Development, Trends, Value Chains and Markets*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie.

¹⁰ SWD(2023) 68 final van 23 maart 2023.

De onderbenutting wordt voorts voornamelijk veroorzaakt door de **trage en complexe vergunningverlening** voor hernieuwbare-energieprojecten. De industrie schat dat 80 GW aan windenergiecapaciteit in de EU een vergunningsprocedure doorloopt, d.w.z. vijfmaal de totale uitrol van windenergie vorig jaar. Door traagheid en inefficiëntie slepen de vergunningsprocedures voor een groot deel van die capaciteit al jaren aan.

Ten tweede is de financiële positie van de fabrikanten van windenergie-installaties verslechterd door **problemen bij de toegang tot grondstoffen, de hoge inflatie en de grondstoffenprijzen**¹¹, in combinatie met een beperkte afdekking van de schommelende grondstoffenprijzen. Dit werd nog verergerd door stijgende rentetarieven en moeilijkheden bij de toegang tot financiering.

Ten derde worden de hoge milieu- en sociale normen van Europese producten bij **de opzet van nationale aanbestedingen** voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie vaak niet op passende wijze beloond, en wordt daarbij evenmin rekening gehouden met de nodige veerkracht van de toeleveringsketen, aangezien bij deze aanbestedingen uitsluitend of hoofdzakelijk prijscriteria worden toegepast. Dit geldt voor de meeste veilingen, hoewel sommige lidstaten, zoals Nederland of Frankrijk, zijn begonnen met de invoering van niet-prijscriteria. Sommige aanbestedingen voor offshore-windenergie, zoals die op basis van “onbeperkte negatieve inschrijvingen”, leiden tot zeer hoge inschrijvingen van exploitanten. Dit, in combinatie met gevallen waarin de sancties wegens niet-uitvoering van projecten ontoereikend zijn, vergroot het risico op onvolledige en laatijdige uitvoering van projecten. Bovendien loopt de opzet van de veilingen in de EU sterk uiteen. Dit alles tezamen bemoeilijkt de planning van investeringen door de fabrikanten, beïnvloedt de stabiliteit van productielijnen en vermindert de voordelen van schaalvergroting¹².

Ten vierde is **de druk van internationale concurrenten** op de windenergiesector in de EU toegenomen. Zo was de handelsbalans van de EU met China in de windenergiesector negatief, met een recordtekort van 462 miljoen EUR in 2022¹³. China is een belangrijke leverancier van grondstoffen en onderdelen aan fabrikanten in de EU en de rest van de wereld, maar wordt ook een serieuze concurrent op de markten van derde landen, die belangrijk zijn voor Europese ondernemingen. De aanwezigheid van Chinese ondernemingen in het buitenland is gestaag toegenomen dankzij de prijzen die gemiddeld 20 % lager liggen dan die van ondernemingen in Europa en de VS¹⁴ en dankzij de steun die zij volgens de bedrijfstak in de Unie soms krijgen in de vorm van aantrekkelijke uitgestelde betalingen. Hoewel concurrentie innovatie en productverbeteringen stimuleert, kan een ongelijk speelveld negatieve gevolgen hebben voor fabrikanten van windenergie-installaties in de EU en zelfs hun concurrentievermogen op de EU-markt verminderen.

Chinese fabrikanten hebben ook geprofiteerd van verticaal geïntegreerde bedrijfsmodellen met kortere toeleveringsketens in verband met de dominante positie van China op het gebied van de staalproductie en grondstoffen, en mogelijk ook van zeer aantrekkelijke financiële

¹¹ Rystad Report (2023), *The State of the European Wind Energy Supply Chain*.

¹² Een sprekend voorbeeld is de snelle groei van de sector windturbines, waardoor fabrikanten hun productielijnen voortdurend moeten aanpassen door nieuwe investeringen te doen.

¹³ JRC, jaarverslag 2023 van het Waarnemingscentrum voor schone-energietechnologie (binnenkort te verschijnen).

¹⁴ BloombergNEF-gegevens (2023) <https://about.bnef.com/blog/cost-of-clean-energy-technologies-drop-as-expensive-debt-offset-by-cooling-commodity-prices/>

voorwaarden. Dit alles ondermijnt het vermogen van ondernemingen in de EU om op gelijke voet te concurreren.

Ten vijfde kan **de beschikbaarheid van geschoolde arbeidskrachten** in de windenergiesector van invloed zijn op de snelheid waarmee de Europese productiecapaciteit wordt uitgebreid¹⁵. Met name in de offshore-windenergiesector is het lastig om geschoolde machinisten voor schepen, kranen of zwaar hijsmaterieel te vinden. De industrie heeft behoefte aan meer personeel, onder wie ingenieurs en vakmensen.

De schatting is dat de Europese industrie het grootste deel van de huidige vraag naar windturbines in de EU kan dekken¹⁶. Willen de Europese fabrikanten van windenergie-installaties evenwel hun concurrentievermogen behouden op een door de ambities van de EU op het gebied van onshore- en offshore-windenergie aangejaagde groeiemarkt, dan moeten zij hun capaciteit snel opschalen. Doen zij dat niet, dan kunnen er al spoedig knelpunten in de voorziening optreden die leiden tot een tragere uitrol of tot een toename van de invoer om het tekort te verhelpen.

4. TOT DUSVER DOOR DE COMMISSIE GENOMEN MAATREGELEN

De Commissie heeft reeds initiatieven voorgesteld om verschillende prangende problemen voor de EU-windenergiesector aan te pakken.

De **herziene richtlijn hernieuwbare energie**¹⁷ omvat een bindend minimumstreefcijfer van 42,5 % hernieuwbare energie tegen 2030, met als doel uit te komen op 45 %. Hierin wordt de koers uitgestippeld voor een spoedige versnelling van de uitrol van hernieuwbare energie, rekening houdend met andere beleidsoverwegingen, zoals meervoudig landgebruik. Dit vereist een enorme schaalvergroting van hernieuwbare-energieprojecten, waardoor de vraag naar onder meer windenergie-installaties zal toenemen.

Om de uitrol van hernieuwbare energie op korte termijn te versnellen, is de Commissie gekomen met een **noodverordening inzake vergunningen**¹⁸ die de vergunningsprocedures voor hernieuwbare energie, met inbegrip van repowering en netten, vereenvoudigt en verkort. De verordening is eind 2022 in werking getreden en blijft tot medio 2024 van kracht. De Commissie heeft ook stappen genomen om de vergunningsprocedures voor het transport van windturbine-onderdelen te vereenvoudigen en te stroomlijnen; momenteel zijn er voor dergelijk transport over de snelweg meerdere vergunningen vereist, zelfs binnen dezelfde lidstaat¹⁹.

De uitvoering van de verordening verschilt per lidstaat, maar levert al eerste resultaten op. Zo werd in Duitsland in 2023, na de inwerkingtreding van de verordening, een recordaantal

¹⁵ Zie het jaarverslag 2023 over het concurrentievermogen van schone-energie technologieën (dat op 25 oktober 2023 wordt gepubliceerd).

¹⁶ Volgens de Global Wind Energy Council beschikt Europa in totaal over ongeveer 30 GW aan productiecapaciteit voor windturbines.

¹⁷ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad (COM(2021) 557 final).

¹⁸ Verordening (EU) 2022/2577 van de Raad van 22 december 2022 tot vaststelling van een kader om de inzet van hernieuwbare energie te versnellen (PB L 335 van 29.12.2022, blz. 36).

¹⁹ Voorstel tot wijziging van Richtlijn 96/53/EG betreffende maximaal toegestane gewichten en afmetingen (COM(2023) 445 final).

nieuwe vergunningen afgegeven en steeg het repoweringpercentage tot 34 %, het hoogste in negen jaar. De herziene **richtlijn hernieuwbare energie** zal, eenmaal omgezet, de vergunningsprocedures uitgebreider en structureler vereenvoudigen en verkorten. Bijna alle lidstaten flankeren deze herziening van de regelgeving met hervormingen van de vergunningverlening in hun herstel- en veerkrachtplannen, waaronder in de onlangs vastgestelde REPowerEU-hoofdstukken. In de verordening tot vaststelling van een **instrument voor technische ondersteuning**²⁰ is bepaald dat de lidstaten technische ondersteuning kunnen krijgen om de afgifte van vergunningen voor windenergie te versnellen, hetzij via op zichzelf staande projecten, hetzij via meerlandenprojecten. Zes lidstaten hebben reeds gebruikgemaakt van deze steun om de vergunningverlening te versnellen. De vastgestelde herziening van de verordening inzake **trans-Europese energienetwerken (TEN-E)**²¹ bevat ook bepalingen voor het stroomlijnen van vergunningen voor grensoverschrijdende infrastructuurprojecten, zoals hybride offshore-interconnectoren. Het TEN-E-kader helpt ook om belangrijke grensoverschrijdende elektriciteitsinfrastructuurprojecten uit te voeren of op te starten met financiële steun uit de Connecting Europe Facility voor energie.

Het voorstel tot **hervorming van de opzet van de elektriciteitsmarkt**²² heeft tot doel stabiele randvoorwaarden te bieden voor investeringen in hernieuwbare energie door langetermijncontracten te bevorderen via contracten ter verrekening van verschillen en stroomafnameovereenkomsten. Tegelijkertijd omvat het voorstel regels om een flexibeler energiesysteem tot stand te brengen dat de integratie van variabele hernieuwbare energiebronnen, zoals windenergie, kan versnellen.

De Commissie heeft de veerkracht van de sector voor de productie van nettonultechnologieën waaronder windenergie aanzienlijk versterkt met het **industriële plan voor de Green Deal** en de voorstellen voor een **verordening voor een nettonulindustrie** en een **verordening inzake kritieke grondstoffen**²³. Het voorstel voor een verordening voor een nettonulindustrie voorziet met name in duurzaamheids- en veerkrachtcriteria voor overheidsopdrachten en veilingen ter ondersteuning van hernieuwbare energie. Bovendien zal het de vergunningverlening voor het opzetten van productiefaciliteiten versnellen, de bij- en omscholing verbeteren en innovatie en betere coördinatie tussen de lidstaten bevorderen. Het voorstel voor een verordening inzake kritieke grondstoffen heeft tot doel de waardeketen van kritieke grondstoffen, waarvan verschillende worden gebruikt door de windenergiesector, te versterken, de circulaire economie te bevorderen — een essentiële aanpak om minder afhankelijk te worden van grondstoffen — en tegelijkertijd de milieueffecten tot een minimum te beperken.

De herziene strategie van de EU voor maritieme veiligheid²⁴ heeft betrekking op dreigingen voor de kritieke maritieme infrastructuur, met inbegrip van offshore-windinstallaties, en moet

²⁰ Verordening (EU) 2021/240 van het Europees Parlement en de Raad van 10 februari 2021 tot vaststelling van een instrument voor technische ondersteuning (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 1).

²¹ Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 45).

²² COM(2023) 148 final van 14.3.2023.

²³ Respectievelijk: COM(2023) 62 final van 1.2.2023, COM(2023) 161 final van 16.3.2023 en COM(2023) 160 final van 16.3.2023.

²⁴ Gezamenlijke mededeling betreffende de actualisering van de strategie van de EU voor maritieme veiligheid en haar actieplan “Een versterkte EU-strategie voor maritieme veiligheid voor evoluerende maritieme bedreigingen” (JOIN(2023) 8 final).

leiden tot een verbetering van de bewaking, bescherming en veerkracht van de infrastructuur in het licht van conventionele, hybride en cyberaanvallen.

Ter ondersteuning van de nodige investeringen heeft de Commissie, naast de steunmogelijkheden in het kader van de richtsnoeren regionale steun, voorts in het **tijdelijk crisis- en transitiekader** een nieuw onderdeel opgenomen dat investeringssteun voor de productie van strategische uitrusting voor de transitie naar een klimaatneutrale economie tot en met 31 december 2025 mogelijk maakt, met inbegrip van windturbines en de essentiële onderdelen daarvan en de benodigde kritieke grondstoffen²⁵. Sommige lidstaten zetten op basis van dit nieuwe onderdeel steunregelingen op voor de uitbreiding van de capaciteit voor de productie van schone technologie. Sinds maart 2023 heeft de Commissie door verschillende lidstaten opgezette regelingen voor een totaalbudget van ongeveer 6,9 miljard EUR goedgekeurd, en momenteel beoordeelt zij verdere regelingen.

Daarnaast kunnen de lidstaten de windenergiesector ook ondersteunen in het kader van de algemene groepsvrijstellingsverordening²⁶, de kaderregeling voor O&O&I²⁷, de richtsnoeren inzake staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie²⁸ en de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen²⁹.

In juni 2023 heeft de Commissie de oprichting van het **platform voor strategische technologieën voor Europa** (STEP) voorgesteld ter ondersteuning van investeringen in kritieke en opkomende technologieën die relevant zijn voor de groene en digitale transitie³⁰. Het STEP zou het mogelijk maken om zowel bestaande als aanvullende EU-financiering uit hoofde van een aantal EU-programma's te richten op technologiegebieden die van cruciaal belang zijn voor de leidende positie van Europa, met name de productie van schone technologie, en zo bij te dragen tot een gelijk speelveld voor investeringen op de hele eengemaakte markt.

De EU-uitgavenprogramma's bieden mogelijkheden voor steunverlening aan de windenergiesector. In het kader van het **Innovatiefonds**, dat de opschaling van innovatieve projecten op productiegebied kan ondersteunen, is sinds 2020 voor in totaal 150 miljoen EUR aan steun toegekend aan zes windenergieprojecten. De laatste grootschalige oproep³¹ omvatte een specifiek onderdeel voor de productie van schone technologie en er staan verdere oproepen gepland. Verscheidene lidstaten grijpen de herstel- en veerkrachtfaciliteit aan om de opbouw van industriële capaciteit voor hernieuwbare technologieën te ondersteunen.

²⁵ Mededeling van de Commissie (PB C 101 van 17.3.2023, blz. 3).

²⁶ Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1).

²⁷ Mededeling van de Commissie — Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (PB C 414 van 28.10.2022, blz. 1).

²⁸ Mededeling van de Commissie — Richtsnoeren staatssteun ten behoeve van klimaat, milieubescherming en energie 2022 (PB C 80 van 18.2.2022, blz. 1).

²⁹ Mededeling van de Commissie — Richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen (PB C 153 van 29.4.2021, blz. 1).

³⁰ COM(2023) 335 final van 20 juni 2023.

³¹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/calls-proposals/large-scale-calls_en

De bestaande herstel- en veerkrachtplannen omvatten maatregelen om de wind- en zonne-energiecapaciteit met maximaal 15,9 GW uit te breiden³², waarbij tot 5,6 miljard EUR wordt gereserveerd voor wind- en zonne-energieprojecten. De specifiek op windenergie gerichte maatregelen behelzen de aanleg van windenergieparken op zee of op land en bijbehorende infrastructuur zoals energie-eilanden of offshore-terminals.

Bovendien kunnen investeringen in de productie en uitrol worden ondersteund door het **InvestEU**-programma, in het kader waarvan de Europese Investeringsbank (EIB) tot dusver voor meer dan 1,8 miljard EUR aan leningen voor windenergieprojecten heeft goedgekeurd. Het onderzoeksprogramma **Horizon Europa** heeft ongeveer 250 miljoen EUR verstrekt voor onderzoek met betrekking tot windenergie. **Het Cohesiefonds, het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Fonds voor een rechtvaardige transitie** ondersteunen innovatie, de opbouw van industriële capaciteit, met name bij kmo's, en de uitrol van windenergie, op basis van nationale en regionale cohesiebeleidsprogramma's. De steun in het kader van het cohesiebeleid voor alleen al de uitrol zal naar verwachting uitkomen op meer dan 580 miljoen EUR in de periode 2021-2027, en in totaal 819 miljoen EUR wanneer de nationale bijdragen worden meegerekend.

De Commissie heeft voorts steun verleend voor de oprichting van het **grootschalige partnerschap voor vaardigheden**. Dit partnerschap wordt aangestuurd door belanghebbenden en heeft tot doel informatie te verzamelen over de behoeften aan vaardigheden in de sector hernieuwbare energie, bij te dragen tot een aanbod van passende vaardigheden en richtsnoeren en aanbevelingen te verstrekken aan overheidsinstanties.

Naast dit actieplan werkt de Commissie aan een mededeling over de uitvoering van de strategie voor hernieuwbare offshore-energie, die een reeks acties omvat die specifiek gericht zijn op hernieuwbare offshore-energie.

5. EEN ACTIEPLAN VOOR WINDENERGIE

Er moet evenwel meer worden gedaan ter ondersteuning van de Europese windenergiesector. Daarom omvat dit Europese actieplan voor windenergie, dat voortbouwt op de reeds door de Commissie genomen maatregelen, aanvullende maatregelen om de vastgestelde problemen aan te pakken. Deze maatregelen zijn onderverdeeld in zes hoofdpijlers: i) snellere uitrol door meer voorspelbaarheid en snellere vergunningverlening, ii) een betere opzet van veilingen, iii) toegang tot financiering, iv) een billijke en concurrerende internationale omgeving creëren, v) vaardigheden en vi) betrokkenheid van de industrie en toezeggingen van de lidstaten.

1. SNELLERE UITROL DOOR MEER VOORSPELBAARHEID EN SNELLERE VERGUNNINGVERLENING

Om bestaande projecten in de vergunningsfase op gang te brengen en nieuwe projecten te versnellen, zijn efficiëntere en transparantere vergunningsprocedures, een betere personeelsbezetting en opleiding bij de nationale vergunningverlenende autoriteiten en een snellere uitvoering van het nieuwe regelgevingskader inzake vergunningen nodig. Om deze obstakels weg te nemen, zal de Commissie zich richten op de uitrol van digitale

³² De meeste van de ondersteunde maatregelen in het kader van de herstel- en veerkrachtplannen hebben gedeelde streefcijfers voor de uitrol van zowel zonne- als windenergie, zonder uitsplitsing naar technologie type.

vergunningsprocedures in alle EU-lidstaten. Een betere uitwisseling van bestaande praktijken tussen de lidstaten om het draagvlak onder lokale gemeenschappen te vergroten, zal ook van toegevoegde waarde zijn voor het proces.

In het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit hebben de lidstaten maatregelen ten bedrage van in totaal 31 miljoen EUR voorgesteld om de nationale vergunningverlenende autoriteiten te ondersteunen. Dit zal naar verwachting kracht bij worden gezet met aanvullende maatregelen in de REPowerEU-hoofdstukken van de herstel- en veerkrachtplannen van de lidstaten.

Bovendien is de gedetailleerde planning van hernieuwbare-energieveilingen, ondanks de toepasselijke specifieke wettelijke bepalingen³³, in veel lidstaten onbetrouwbaar of niet voorhanden. De Commissie zal nauwer met de lidstaten samenwerken om te zorgen voor een transparante planning van hernieuwbare-energieveilingen en, indien dat niet volstaat, maatregelen nemen om in te staan voor een correcte uitvoering van de desbetreffende bepalingen van de richtlijn hernieuwbare energie.

Tot slot ontbreekt het beleid om de uitrol van windenergie door middel van afnameovereenkomsten voor hernieuwbare energie te vergemakkelijken. Wegens de onduidelijke vooruitzichten wat betreft de schaal van de uitrol in de komende jaren aarzelen EU-fabrikanten om de productie en capaciteit uit te breiden. Een uitgebreidere en gedetailleerdere planning van de veilingen zal de industrie meer zekerheid bieden over de zakelijke kansen op korte en middellange termijn.

Actie 1: De Commissie en de lidstaten werken samen aan snellere vergunningverlening. “Accele-RES” — vervroegde omzetting en uitvoering van de herziene richtlijn hernieuwbare energie. Tijdelijke noodregeling

De Commissie zal het initiatief “Accele-RES” lanceren, dat onder meer de volgende specifieke acties omvat:

- **Versnelling van de vergunningverlening is een prioriteit van de Commissie**, die daartoe sterk zal inzetten op **digitalisering** van de nationale vergunningsprocedures in de hele EU en op ondersteuning van de uitrol van **opleidingen** voor nationale vergunningverlenende autoriteiten. Deze actie zal in een aantal lidstaten worden ondersteund via de REPowerEU-hoofdstukken van hun herstel- en veerkrachtplannen. De Commissie zal de lidstaten aanmoedigen het **instrument voor technische ondersteuning**³⁴ te gebruiken om de snelle uitvoering van de vergunningsbepalingen van de richtlijn hernieuwbare energie verder te ondersteunen.
- Voor het einde van het jaar zal de Commissie **een speciaal online-instrument lanceren om de lidstaten te ondersteunen bij de vergunningsprocedure**. Het instrument zal onder meer antwoorden bieden op veelgestelde praktische vragen van de lidstaten in verband met de uitvoering van de herziene vergunningsbepalingen.

³³ Artikel 6, lid 3, van de richtlijn hernieuwbare energie.

³⁴https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_nl

- Met het oog op een snelle uitvoering van de vergunningsregels zal de Commissie er bij alle lidstaten op aandringen gedetailleerde **uitvoeringsplannen** met betrekking tot de herziene richtlijn hernieuwbare energie op te stellen.
- Tegen april 2024 zal de Commissie **de aanbeveling** over het versnellen van de procedures voor de verlening van vergunningen voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie³⁵ en de bijbehorende **richtsnoeren** inzake goede praktijken om de vergunningsprocedures voor hernieuwbare-energieprojecten te versnellen en stroomafnameovereenkomsten te faciliteren³⁶, waar nodig **aanvullen** met nadere richtsnoeren over onderwerpen als repowering, vereenvoudiging van milieuprocedures of vergunningen voor netten. De Commissie zal de lidstaten ook richtsnoeren verstrekken over de aanwijzing van gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie³⁷.
- De Commissie zal de **informele deskundigengroep inzake vergunningen opwaarderen** tot een speciaal forum voor de regelmatige uitwisseling van beste praktijken en het inventariseren van de resterende belemmeringen, waaronder op regelgevingsgebied, die verdere actie op EU-niveau vereisen. De uitvoering van de nieuwe wetgeving zal worden ondersteund via andere samenwerkingsfora met de lidstaten, zoals de **gecoördineerde actie inzake de richtlijn hernieuwbare energie** en de **taskforce voor de handhaving van de eengemaakte markt**³⁸.

De Commissie werkt momenteel aan een herziening van de noodverordening inzake vergunningen in het kader van de lopende beoordeling van de vraag of de geldigheidsduur van de noodregelingen moet worden verlengd. De verordening zorgt reeds voordat de herziene richtlijn hernieuwbare energie daadwerkelijk is omgezet voor snellere vergunningsprocedures in de lidstaten (die verschillende bepalingen van die richtlijn uiterlijk op 1 juli 2024 moeten omzetten). We zien dat de energiemarkt zich ten opzichte van 2022 heeft gestabiliseerd, maar de EU ondervindt nog steeds de gevolgen van de energiecrisis. Hoewel onze paraatheid en voorzieningszekerheid zijn versterkt, blijven er risico's bestaan, bijvoorbeeld op verstoring van onze energie-invoer. De elektriciteitsprijzen zijn hoog en blijven volatiel. Het is eens te meer noodzakelijk om de uitrol van hernieuwbare energie, met name windenergie, in de hele EU te versnellen, aangezien dat helpt om risico's voor de voorzieningszekerheid aan te pakken, fossiele brandstoffen uit de energiemix te verwijderen en onze ambitieuze streefcijfers voor 2030 te halen.

Uiterlijk in november zal de Commissie het verslag over de belangrijkste bevindingen van deze evaluatie presenteren en overwegen een verlenging van de tijdelijke noodregeling voor te stellen. Een dergelijke tijdelijke regeling zou concrete voordelen opleveren met betrekking

³⁵ Aanbeveling C(2022) 3219 final van de Commissie.

³⁶ Werkdocument van de diensten van de Commissie — Richtsnoeren voor de lidstaten inzake goede praktijken om de vergunningsprocedures voor hernieuwbare-energieprojecten te versnellen en stroomafnameovereenkomsten te faciliteren bij de Aanbeveling van de Commissie over het versnellen van de procedures voor de verlening van vergunningen en het faciliteren van stroomafnameovereenkomsten (SWD(2022) 0149 final).

³⁷ De lidstaten moeten krachtens artikel 15 quater van de herziene richtlijn hernieuwbare energie gebieden voor de versnelde uitrol van hernieuwbare energie aanwijzen voor ten minste één hernieuwbare-energietechnologie.

³⁸ De taskforce zal blijven werken aan het wegnemen van procesgerelateerde belemmeringen voor vergunningen voor wind- en zonne-energieprojecten. Voorts zal de taskforce de uitwisseling van goede praktijken met betrekking tot één loket, digitale vergunningverlening en duidelijke voorlichting en termijnen ondersteunen.

tot hernieuwbare energie en zou de industrie en de lidstaten een sterk signaal geven dat de uitrol van windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen dringend moet worden versneld. Om de door de noodverordening gecreëerde gunstige voorwaarden naadloos een structureel karakter te verlenen, wordt de lidstaten dringend verzocht de bepalingen van de herziene richtlijn hernieuwbare energie vervroegd om te zetten.

Actie 2: De lidstaten maken de pijplijn van windprojecten zichtbaarder via toezeggingen inzake windenergie, de publicatie van veiligingschema's op middellange termijn en langetermijnplannen voor de uitrol van hernieuwbare energie

In het kader van de richtlijn hernieuwbare energie zijn de lidstaten reeds verplicht een langetermijnplanning te publiceren voor de verwachte toewijzing van steun voor hernieuwbare energie voor ten minste de volgende vijf jaar en om maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat stroomafnameovereenkomsten ook zullen bijdragen tot de nodige uitrol van hernieuwbare energiebronnen³⁹. In samenwerking met de lidstaten zal de Commissie instaan voor de zichtbaarheid en voorspelbaarheid van de nationale plannen voor de uitrol van hernieuwbare energie, door ervoor te zorgen dat de desbetreffende bepalingen van de richtlijn hernieuwbare energie worden uitgevoerd en door transparante digitale instrumenten in te zetten. Hierdoor zou de industrie investeringen in productiecapaciteit beter kunnen plannen, de financierbaarheid ervan kunnen vergroten en de businesscase kunnen versterken. Sommige lidstaten, zoals Denemarken en Polen, werken reeds aan concrete aanbestedingsprogramma's voor grote offshore-investeringen.

Daartoe:

- De Commissie zal een interactief **digitaal EU-platform** opzetten waar de geplande veilingen van de lidstaten zullen worden gepubliceerd. Hierdoor zullen komende veilingen en de verwachte omvang van de uitrol zichtbaarder worden en krijgen ondernemingen de beschikking over een **centraal informatiepunt** voor alle geplande veilingen in de EU.
- De Commissie verzoekt de lidstaten specifieke, concrete **toezeggingen inzake de omvang van de uitrol van windenergie** te doen voor ten minste de periode 2024-2026, en daarbij een duidelijk en geloofwaardig overzicht te geven van de uitrol van windenergie in de komende jaren, dat eind 2023 definitief moet worden vastgesteld. Deze toezeggingen vormen een aanvulling op de ambitieuze verbintenissen inzake offshore-energie voor een vermogen van 111 GW tegen 2030 in alle zeebekkens van de EU.
- De Commissie zal de samenwerking met de lidstaten, projectontwikkelaars en netbeheerders in het kader van de regionale groepen op hoog niveau⁴⁰ versterken om

³⁹ Artikel 6, lid 3, van Richtlijn (EU) 2018/2001 luidt als volgt: “De lidstaten publiceren een langetermijnplanning die rekening houdt met de verwachte steuntoewijzing, die als referentie betrekking heeft op ten minste de vijf daaropvolgende jaren, of drie jaar in het geval van beperkingen inzake de begrotingsplanning, en waarin het indicatieve tijdschema, in voorkomend geval de frequentie van aanbestedingsprocedures, de verwachte capaciteit en de begroting of het maximale steunbedrag per eenheid dat naar verwachting zal worden toegekend ende verwachte in aanmerking komende technologieën, indien van toepassing, worden vermeld. Die planning wordt jaarlijks geactualiseerd of wanneer dit nodig is voor de weergave van recente marktontwikkelingen of verwachte steuntoewijzing.”

⁴⁰ Bemip, Cesec, de groep op hoog niveau voor Zuidwest-Europa en NSEC.

concrete, startklare projecten op het gebied van windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen, met inbegrip van grensoverschrijdende projecten, aan te wijzen en de snelle uitvoering ervan te ondersteunen. Een goed voorbeeld is de Noordzee-energiesamenwerking (North Sea Energy Cooperation — NSEC), die een gezamenlijke verklaring⁴¹ heeft vastgesteld met het ambitieuze nieuwe gezamenlijke streven om tegen 2050 ten minste 260 GW aan offshore-windenergie op te wekken, met tussentijdse doelstellingen van ten minste 76 GW tegen 2030 en 193 GW tegen 2040. De Commissie zal de planning van offshore-wind- en andere hernieuwbare-energieprojecten met regionale effecten ook coördineren via regionale samenwerkingsfora, zoals ook toegelicht in de mededeling over offshore-energie.

- In december 2023 zal de Commissie, na de beoordeling van de ontwerpen van nationale energie- en klimaatplannen, **komen met aanbevelingen met betrekking tot de vergunningverlening en de langetermijnplanning voor de ontwikkeling van hernieuwbare energie**. In hun geactualiseerde nationale energie- en klimaatplannen, die verder moeten gaan dan de huidige wettelijke verplichtingen, moeten de lidstaten **uitgebreide tienjarenplannen** inzake de uitrol van hernieuwbare energie uitwerken, met name windenergie, voor de periode tot 2040. De plannen moeten informatie omvatten over gerichte geïnstalleerde capaciteit en/of volumes of productie, het profiel van de projecten, de geografische spreiding en de integratie in het energiesysteem. Dit zal zowel de fabrikanten als de netbeheerders inzichten verschaffen om tijdig de netwerken te ontwikkelen die nodig zijn om hernieuwbare energiebronnen te integreren (via netwerkontwikkelingsplannen).

Actie 3: De Commissie stelt een actieplan vast om de uitbreiding van netten te vergemakkelijken

Na de conferentie op hoog niveau over elektriciteitsnetten in september 2023 zal de Commissie in november 2023 een **actieplan inzake netten** vaststellen, met aandacht voor zowel de transmissie als de distributie. Voortbouwend op het kader voor trans-Europese energienetwerken (TEN-E) zal het actieplan met name bijdragen tot een versnelling van belangrijke grensoverschrijdende elektriciteitsinfrastructuurprojecten die in de eerste lijst van projecten van gemeenschappelijk belang en projecten van wederzijds belang moeten worden opgenomen nadat de herziene verordening betreffende de trans-Europese energienetwerken is goedgekeurd. Deze projecten zullen van cruciaal belang zijn om toenemende hoeveelheden hernieuwbare energie in de netten op te nemen en de integratie van het energiesysteem te bevorderen.

Het actieplan zal maatregelen omvatten om knelpunten aan te pakken die de versterking en uitbreiding van het net belemmeren, met inbegrip van grensoverschrijdende kostendeling, en productie, die van cruciaal belang zijn om een groter aantal onshore- en offshore-windenergieprojecten op gang te brengen, investeringen in windprojecten in kustlidstaten en vervoersinfrastructuur naar niet aan zee grenzende regio's in Europa op gang te brengen en op die manier extra vraag naar windenergie-installaties te genereren. Het actieplan voor netten zal voorts vroegtijdige investeringen vergemakkelijken om de noodzakelijke ontwikkeling van de netten te waarborgen. Het beoogt zowel de uitrol van nieuwe infrastructuur te versnellen door knelpunten in de vergunningverlening aan te pakken, als te zorgen voor een

⁴¹ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-09/220912_NSEC_Joint_Statement_Dublin_Ministerial.pdf

beter gebruik van het bestaande net, bijvoorbeeld door de bestaande capaciteit zichtbaarder te maken.

II. BETERE OPZET VAN VEILINGEN

De wijze waarop de lidstaten hun veilingen ter ondersteuning van hernieuwbare energie opzetten, is van invloed op de uitrol van hernieuwbare energie en op het investeringsklimaat in de hele waardeketen. Een innovatieve en concurrerende windenergiesector kan beter worden ondersteund met goed ontworpen objectieve, transparante, niet-discriminerende voorselectiecriteria en niet-prijsgerelateerde gunningscriteria die producten met een hogere toegevoegde waarde belonen en industriële opschaling bevorderen. Criteria zoals een langere levensduur van installaties, het koolstofgehalte of maatregelen inzake de circulaire economie verkleinen de ecologische voetafdruk van windmolenparken en helpen ons minder afhankelijk te worden van kritieke grondstoffen. Wanneer het risico van vertraagde of niet-uitvoering van projecten wordt aangepakt, vergroot dat de voorspelbaarheid en zekerheid voor ondernemingen en investeerders. Meer in het algemeen zou een verdere harmonisatie van de veilingontwerpbeginselen van de lidstaten leiden tot lagere transactiekosten en een grote stap voorwaarts zijn om de veilingen geschikt te maken voor het beoogde doel, terwijl er voldoende ruimte wordt gelaten voor flexibiliteit en innovatie op lidstaatniveau. Wanneer deze elementen in de veilingopzet worden gebruikt, moet rekening worden gehouden met de budgettaire gevolgen voor de lidstaten en met de behoefte aan eenvoud.

Actie 4: De lidstaten nemen objectieve, transparante en niet-discriminerende kwalitatieve criteria en maatregelen in aanmerking bij hun veilingen teneinde een maximale uitvoeringsgraad van de projecten te verwezenlijken, ondersteund door aanbevelingen en richtsnoeren van de Commissie

Zodra het actieplan is vastgesteld, zal de Commissie **in gesprek gaan** met de lidstaten en de belanghebbenden **om de opzet van hernieuwbare-energieveilingen te verbeteren, te vereenvoudigen en samenhangender te maken**, teneinde tekortkomingen aan te pakken die leiden tot vertraging of stopzetting van projecten. Deze onzekerheid schaadt de Europese spelers op de windenergiemarkt en de lidstaten en ondermijnt de verwezenlijking van de EU-doelstelling inzake hernieuwbare energie. Naar aanleiding van deze dialoog zullen zo spoedig mogelijk **een aanbeveling en richtsnoeren van de Commissie** worden vastgesteld met de voorgestelde standaardelementen voor veilingen, volledig in overeenstemming met de verordening voor een nettonulindustrie, en zullen de veilingen uniformer en efficiënter van opzet worden. Op langere termijn zou de Commissie willen zorgen voor een uniformere veilingopzet door deze bepalingen juridisch bindend te maken via een uitvoeringshandeling in het kader van de verordening voor een nettonulindustrie.

Deze actie zal het volgende omvatten:

- voorstellen voor een reeks niet-discriminerende, objectieve en transparante voorselectiecriteria met betrekking tot cyberveiligheid (naleving van de NIS 1- en de NIS 2-richtlijn) en internationale gegevensoverdracht, overeenkomstig het Unierecht en de internationale verplichtingen, alsook voor andere criteria, bijvoorbeeld inzake duurzaamheid, milieu en bescherming van zeegebieden en het vermogen om een project uit te voeren;

- duidelijker niet-prijsgerelateerde gunningscriteria die van cruciaal belang zijn om duurzaamheid, innovatie, de integratie van het energiesysteem, hoogwaardige producten en de bijdrage aan een veerkrachtige toeleveringsketen te belonen;
- verkenning van de ontwikkeling van een Europese gedragscode voor ondernemingen die onder meer de transparantie van de toeleveringsketen bevordert en kan worden aanbevolen voor toekomstige veilingen met betrekking tot windenergie;
- versterken van de cyberveerkracht van windinstallaties en van de infrastructuur waarop zij zijn aangesloten;
- zorgen voor de volledige en tijdige uitvoering van projecten door middel van passende stimulansen. In dit verband moet worden voorzien in sanctieclausules voor niet-uitvoering van projecten en in prijsindexering zodat de industrie beter het hoofd kan bieden aan kostenstijgingen als gevolg van inflatie;
- beoordeling van de gevolgen van negatieve inschrijvingen en verkenning van oplossingen om negatieve gevolgen voor de snelheid en schaal van de uitrol en voor de waardeketen te voorkomen;
- bij het verzamelen van de toezeggingen van de lidstaten inzake de uitrol van windenergie tussen 2024 en 2026 en daarna, zal de Commissie de lidstaten vragen of zij voornemens zijn gebruik te maken van negatieve inschrijvingen, met name onbeperkte negatieve inschrijvingen die kunnen leiden tot zeer hoge inschrijvingen voor windenergieprojecten en tot een verhoogd risico op een onvolledige en laattijdige uitvoering van dergelijke projecten. In voorkomend geval zal de Commissie met de lidstaten bespreken of zij dergelijke inschrijvingen kunnen vermijden; en
- het aanpakken van plafonds voor het aantal inschrijvingen die leiden tot onderinschrijving op veilingen.

Actie 4 heeft tot doel snelle en tastbare verbeteringen te realiseren en de opzet van hernieuwbare-energieveilingen nader te harmoniseren. Verschillende kwesties die via deze actie worden aangepakt, komen op structurele wijze aan de orde in de voorstellen voor verordeningen inzake de **opzet van de elektriciteitsmarkt** en inzake **een nettonulindustrie**. Tegen deze achtergrond **verzoekt de Commissie de medewetgevers snel overeenstemming te bereiken over de verordeningen inzake de opzet van de elektriciteitsmarkt (uiterlijk eind 2023) en inzake een nettonulindustrie (tegen maart 2024)**.

De Commissie zal de medewetgevers ondersteunen bij de opneming van bepalingen inzake objectieve, transparante en niet-discriminerende voorselectiecriteria voor veilingen en inzake de versterking van het gebruik van niet-prijsgerelateerde gunningscriteria in de verordening voor een nettonulindustrie, met inbegrip van overwegingen in verband met bedrijfsvoering, cyberbeveiliging en gegevensbeveiliging, alsook met het vermogen om het project volledig en tijdig uit te voeren.

Voorts is de Commissie bereid om, indien de medewetgevers daartoe besluiten, snel een **uitvoeringshandeling** bij de verordening voor een nettonulindustrie voor te stellen om beste praktijken inzake de opzet van hernieuwbare-energieveilingen in de Europese wetgeving op te nemen en de opzet van de veilingen verder te stroomlijnen.

De bepalingen van de verordening inzake de opzet van de elektriciteitsmarkt met betrekking tot het gebruik van contracten ter verrekening van verschillen en stroomafnameovereenkomsten kunnen, indien zij worden aangenomen, stabiele inkomsten voor de windenergiesector ondersteunen.

Actie 5: Aanpak van cyberbeveiligingsrisico's en van gegevensbeschermingsaspecten

De Commissie zal cyberbeveiligingsrisico's in kaart brengen die relevant zijn voor windenergie-installaties en de bijbehorende infrastructuur, met inbegrip van de gegevensbeschermingsaspecten, om te beoordelen of deze risico's kunnen worden aangegrepen om de economische zekerheid of de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening in de EU te schaden. Deze identificatie en beoordeling zullen plaatsvinden in het kader van de risicobeoordeling die momenteel onder leiding van de Commissie wordt verricht in samenwerking met de hoge vertegenwoordiger en de NIS-samenwerkingsgroep, als bedoeld in de aanbeveling van de Raad van 8 december 2022 betreffende een Uniebrede gecoördineerde aanpak om de weerbaarheid van kritieke infrastructuur te versterken⁴². Voor deze specifieke analyse, en met het oog op de bredere risicobeoordeling, zal de Commissie ook gebruikmaken van deskundigengroepen zoals de onlangs opgerichte deskundigengroep slimme energie en haar werkgroep cyberbeveiliging, met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, waaronder leveranciers en elektriciteitsbedrijven. De risicobeoordeling kan putten uit de ervaring met 5G en vormt een aanvulling op de bestaande beveiligingsinfrastructuur en met name de **netcode voor cyberbeveiligingsaspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen**, waarvan de aanneming gepland staat in het eerste kwartaal van 2024. De resultaten zouden ten goede kunnen komen aan aanbestedingsprocessen en de opzet van veilingen, verdere beleidsvorming en de screening van buitenlandse directe investeringen.

De analyse van de cyberbeveiligingsrisico's zal een breed terrein bestrijken en ook installaties omvatten.

Actie 6: De Commissie gaat meer gebruikmaken van strategische aanbestedingen in het kader van de Global Gateway

In december 2021 lanceerde de Commissie de Global Gateway-strategie waarmee de EU via een "Team Europa"-aanpak overal ter wereld investeert in projecten met betrekking tot schone energie en infrastructuur, onder meer op het gebied van windenergie. De Commissie zal voorstellen meer gebruik te gaan maken van strategische aanbestedingen in het kader van de Global Gateway. Op die manier zullen projecten voldoen aan strenge milieu-, sociale en governancenormen en zullen contractanten en producenten die aan die normen voldoen, rendabele bedrijfsmodellen kunnen ontwikkelen en tegelijkertijd duurzame ontwikkeling in opkomende markten en ontwikkelingslanden kunnen bevorderen. Voor projecten met betrekking tot de uitrol van strategische nettonultechnologieën, bijvoorbeeld voor hernieuwbare windenergie, zullen criteria zoals die van de verordening voor een nettonulindustrie, nadat die is vastgesteld, als referentie dienen voor de samenwerking met internationale partners. Voorts zal de Commissie nagaan of vergelijkbare vereisten kunnen

⁴² Aanbeveling van de Raad van 8 december 2022 betreffende een Uniebrede gecoördineerde aanpak om de weerbaarheid van kritieke infrastructuur te versterken (2023/C 20/01) (PB C 20 van 20.1.2023, blz. 1).

worden toegepast op aanbestedingen door particuliere ontwikkelaars van Global Gateway-projecten.

III. TOEGANG TOT FINANCIERING

Door de inflatie die leidt tot stijgingen van de grondstofprijzen, de rentestijgingen en de frequente noodzaak om vooraf garanties te bieden om contracten veilig te stellen, is de toegang van de windenergiesector tot financiering voor zowel de productie als de uitrol verslechterd. Om de streefcijfers van de verordening voor een nettonulindustrie te halen, heeft de windenergiesector echter naar schatting 6 miljard EUR aan investeringen in productiecapaciteit nodig. Binnen de kapitaalmarktunie en het EU-kader voor duurzame financiering heeft de Commissie gewerkt aan kapitaalmarktregels die aantrekkelijk zijn voor langetermijninvesteringen, alsook aan maatregelen om particuliere financiering te mobiliseren voor ecologisch duurzame activiteiten en de kansen die de Europese Green Deal biedt. De Commissie beseft terdege dat particuliere investeringen van cruciaal belang zullen zijn om de ambities van dit actieplan te verwezenlijken en zal op dit gebied actie ondernemen, naast de mobilisering van publieke investeringen van de EU en uit andere bronnen.

Actie 7: De Commissie maakt EU-financiering toegankelijker

De Commissie zal de steun voor de productie van windenergie in het kader van het **Innovatiefonds** verhogen door het budget voor de financiering van projecten voor de productie van schone technologie te verdubbelen tot 1,4 miljard EUR, met inbegrip van projecten voor de productie van windturbines en de onderdelen daarvan, in de volgende oproep tot het indienen van voorstellen van 23 november 2023.

Het Innovatiefonds beschikt over een budget van in totaal 40 miljard EUR voor de periode 2020-2030⁴³. In de totale begroting van het Innovatiefonds voor dit jaar, die 4 miljard EUR bedraagt, zullen naast het thema schone productie ook innovatieve windenergieproductie en proefprojecten in aanmerking komen voor de andere thema's in de komende oproep tot het indienen van voorstellen van 23 november 2023. Bij een gelijke uitslag zal in het kader van deze oproep de voorkeur worden gegeven aan windenergieprojecten.

Om projectontwikkelaars te ondersteunen en een solide pijplijn van innovatieve projecten te creëren, moeten windenergieprojecten ook prioriteit krijgen voor de 90 miljoen EUR aan projectontwikkelingssteun uit het Innovatiefonds die de komende drie jaar in samenwerking met de Europese Investeringsbank zal worden verstrekt. Ook de InvestEU-advieshub biedt advies op maat. Voorts kunnen gehonoreerde projecten bij het verkrijgen van een definitief investeringsbesluit worden gesteund met een combinatie van financiering uit het Innovatiefonds en financiering van de EIB en andere internationale financiële instellingen en nationale stimuleringsbanken en -instellingen, onder meer in het kader van het **InvestEU-programma**.

Tegen het einde van dit jaar zal de Commissie ook de activiteiten met betrekking tot windenergie in het kader van het **herziene strategisch plan voor energietechnologie (SET-**

⁴³ Bij een gemiddelde koolstofprijs van 75 EUR per ton.

plan)⁴⁴ versterken en de steun voor onderzoek en innovatie in de windenergiesector opschroeven, zodat de desbetreffende Europese technologieën hun concurrentievoordeel behouden, met name wat betreft circulariteit en duurzaamheid, verbetering van industriële processen en digitalisering.

Het **STEP** zal ook nieuwe mogelijkheden ontsluiten voor de ondersteuning van investeringen gericht op de opschaling van de productie van schone technologieën in de EU, waaronder windenergie, hetgeen met name ten goede zou kunnen komen aan overgangs- en minder ontwikkelde regio's en ontwikkelde regio's in lidstaten met een bbp per hoofd van de bevolking dat onder het EU-gemiddelde ligt. Deze regio's zullen profiteren van financiële stimulansen en zullen de toewijzingen uit het **Cohesiefonds**, het **Europees Fonds voor regionale ontwikkeling** en het **Fonds voor een rechtvaardige transitie** flexibeler kunnen gebruiken ter ondersteuning van productieve investeringen in grote ondernemingen in de strategische sectoren die bijdragen aan de STEP-doelstellingen.

Actie 8: De EIB verstrekt risicobeperkingsinstrumenten en garanties voor windenergiebedrijven in de EU

In juli 2023 heeft de Europese Investeringsbank haar tweede REPowerEU-pakket goedgekeurd. De bank ontvouwde haar ambitie om haar leningen in het kader van het industrieel plan voor de Green Deal en de verordening voor een nettonulindustrie bijna te verdubbelen en in vijf jaar in totaal ongeveer 150 miljard EUR te mobiliseren. Dit plan zal gedeeltelijk worden ondersteund door het InvestEU-garantiemechanisme. De Europese fabrikanten van strategische nettonultechnologieën, bijbehorende stroomopwaartse componenten en strategische grondstoffen zullen in dit verband als prioriteit/actiegebied worden aangemerkt. Het plan zal betrekking hebben op de productiecapaciteit van de EU in de sectoren onshore- en offshore-windenergie.

De Commissie en de Europese Investeringsbank werken met grote urgentie samen aan een **speciaal instrument om de kredietblootstellingen van commerciële banken** aan belangrijke leveranciers van de windenergiesector **te dekken** en ruimer gebruik te kunnen maken van voorschotbetalingen en uitvoeringsgaranties. De Commissie en de EIB willen de nieuwe faciliteit in de komende drie tot zes maanden lanceren. Dit zal de financiële druk verlichten die voortvloeit uit de groeiende orderportefeuille en die nog wordt verergerd door macro-economische tegenspoed, waaronder de stijgende inflatie en rentetarieven en de aanzienlijke verstoringen van de toeleveringsketen.

De Commissie heeft in het kader van het STEP ook voorgesteld de EU-garantie met 7,5 miljard EUR te verhogen via een specifiek onderdeel van InvestEU, waardoor de capaciteit van de EIB-groep en andere uitvoerende partners ter ondersteuning van investeringen in de ontwikkeling en productie van schone en andere technologieën, onder meer voor de windenergiesector, zou worden vergroot.

Er wordt gewerkt aan betere coördinatie tussen de externe financiële instrumenten — waarbij de exportkredietinstellingen van de lidstaten samenwerken met verstrekkers van ontwikkelingsfinanciering, met name in het kader van de Global Gateway — en in dat

⁴⁴ Mededeling van de Commissie over de herziening van het strategisch plan voor energietechnologie (SET-plan) (aan te nemen in oktober 2023).

verband zullen onder meer projecten op het gebied van hernieuwbare energie, waaronder windenergie, worden ondersteund.

Actie 9: De lidstaten maken ten volle gebruik van de flexibiliteit die de staatssteunregels bieden voor de waardeketen van de EU met betrekking tot windenergie

De lidstaten moeten optimaal gebruikmaken van de mogelijkheden die de regels van het tijdelijk crisis- en transitiekader bieden om de Europese windenergiesector te ondersteunen. De Commissie heeft de lidstaten geraadpleegd over bepaalde crisisgerelateerde onderdelen van het tijdelijk crisis- en transitiekader die eind dit jaar afloopt en zal binnenkort een besluit nemen over mogelijke verlenging ervan, rekening houdend met de noodzaak om een gelijk speelveld in de EU te waarborgen. Andere onderdelen die bedoeld zijn om de transitie naar een nettonuleconomie te ondersteunen en waarmee de lidstaten de uitrol van hernieuwbare energie, met inbegrip van windenergie, kunnen versnellen en strategische investeringen kunnen ondersteunen voor de productie van apparatuur die nodig is voor de transitie naar nettonuluitstoot, met inbegrip van windturbines, de belangrijkste onderdelen daarvan en de bijbehorende kritieke grondstoffen, zijn beschikbaar tot eind 2025.

Actie 10: De Commissie versterkt de dialoog met investeerders om investeringen in de EU-windenergiesector aantrekkelijker te maken

De Commissie werkt actief samen met belanghebbenden, in het bijzonder langetermijninvesteerders in het kader van de dialoog met investeerders, aan oplossingen om het concurrentievermogen van de EU-windenergiesector te vergroten bij het aantrekken van investeringen op mondiaal niveau. Dit zal de behoefte aan overheidssteun helpen verminderen. De nadruk ligt op de kansen en kwetsbaarheden van de bedrijfstak — in operationeel en financieel opzicht en wat betreft het concurrentievermogen — en op manieren om de sterke punten van Europa te versterken en onze zwakke punten aan te pakken.

Nog in 2023 zal de Commissie speciale bijeenkomsten met langetermijninvesteerders organiseren om zich een beter beeld te vormen van de belangrijkste obstakels die investeringen in de EU-windenergiesector in de weg staan en van de beste manieren om deze aan te pakken. In dit verband zal worden gekeken naar mogelijkheden om de toegang tot en inzet van particuliere financiering te versnellen en zal het Europese investeringsklimaat worden besproken, met inbegrip van een doeltreffend en waar mogelijk vereenvoudigd regelgevingskader voor investeringen in de windenergiesector.

IV. ZORGEN VOOR EEN BILLIJKE EN CONCURRERENDE INTERNATIONALE OMGEVING

De EU-windenergiesector heeft aangetoond dat zij onder billijke voorwaarden zeer concurrerend is, zowel op haar thuismarkt als op buitenlandse markten. De EU moet gunstige voorwaarden voor de EU-industrie creëren om te concurreren, te innoveren, te investeren en naar buitenlandse markten te exporteren, in overeenstemming met de internationale verbintenissen.

Actie 11: De Commissie vergemakkelijkt de toegang van EU-fabrikanten tot buitenlandse markten

De Commissie zal haar grote netwerk van handelsovereenkomsten blijven inzetten om het concurrentievermogen van de EU-windenergiesector te versterken, onder meer via een doeltreffende uitvoering en handhaving⁴⁵. De Commissie hecht evenveel waarde aan de **lopende handelsbesprekingen** met het oog op de sluiting van robuuste hoofdstukken over energie en grondstoffen, alsook aan andere relevante bepalingen voor de windenergiesector. Deze overeenkomsten helpen de windenergiesector hun toeleveringsketens te diversifiëren en de daaraan verbonden risico's weg te nemen en de strategische afhankelijkheid van met name grondstoffen en andere halffabricaten aan te pakken. Daarom zal de Commissie de **onderhandelingen over handelsovereenkomsten** die de positie van EU-ondernemingen, ook in de windenergiesector, versterken en onverstoord toegang tot buitenlandse markten waarborgen, **verder intensiveren**. De industriële partnerschappen voor nettonultechnologie zullen daarnaast de aanwezigheid van Europese bedrijven op belangrijke markten ondersteunen. Verder zal de Commissie naar meer strategische samenwerking en initiatieven in deze bedrijfstak in de buurlanden van de EU streven.

De EU zal ook samenwerken met haar partners in de Wereldhandelsorganisatie (WTO) om het **rulebook inzake subsidies** te ontwikkelen, teneinde meer transparantie te betrachten ten aanzien van overheidsinterventies en een subsidiewedloop te voorkomen die leidt tot meer handelsconflicten en de samenwerking ondermijnt die nodig is om de mondiale klimaatdoelstellingen te verwezenlijken. De start van de werkzaamheden is gepland tijdens de Ministeriële Conferentie van de WTO in februari 2024.

Met het **instrument voor internationale overheidsopdrachten** (IIO)⁴⁶ heeft de EU een middel in handen om haar handelspartners die nog geen verbintenissen op het gebied van overheidsopdrachten zijn aangegaan (in de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten van de WTO of in bilaterale vrijhandelsovereenkomsten), ervan te overtuigen hun aanbestedingsmarkten open te stellen voor bedrijven uit de EU. Indien de EU-industrie onderbouwde argumenten aanvoert over beperkte toegang tot overheidsopdrachten voor goederen en diensten in verband met windenergie in een derde land, kan de Commissie een IIO-onderzoek starten teneinde die markt voor EU-exploitanten open te stellen via overleg met het betrokken derde land. Het IIO stelt de EU voorts in staat de toegang tot haar aanbestedingsmarkten te beperken door respectieve IIO-maatregelen op te leggen indien dat overleg niet leidt tot de verwachte openstelling van de markt van het derde land.

Actie 12: De interne markt beschermen tegen handelsverstoringen en bedreigingen voor de veiligheid en de openbare orde

De Commissie zal in samenwerking met de Europese windenergiesector nauwlettend **toezien op mogelijke oneerlijke handelspraktijken** ten gunste van buitenlandse fabrikanten van windenergie-installaties. In dat verband zal mogelijke subsidiëring van in de EU ingevoerde windenergieproducten grondig worden onderzocht. Indien dat gerechtvaardigd is, zal de Commissie haar handelsbeschermingsinstrumenten activeren. Voor zover versturende buitenlandse subsidies de begunstigde fabrikanten van windenergie-installaties in staat stellen

⁴⁵ De handelsovereenkomsten van de EU omvatten bepalingen die in- en uitvoerbeperkingen verbieden, vereisten met betrekking tot lokale inhoud en bepalingen inzake de openstelling van overheidsopdrachten.

⁴⁶ Verordening (EU) 2022/1031 over toegang van ondernemers, goederen en diensten uit derde landen tot de aanbestedings- en concessiemarkten van de Unie is op 29 augustus 2022 in werking getreden.

succes te behalen bij openbare aanbestedingsprocedures of in concentraties waarbij EU-doelondernemingen betrokken zijn, zal **de EU ook de maatregelen uit hoofde van de verordening buitenlandse subsidies toepassen. De Europese windenergiesector wordt aangespoord verder bewijsmateriaal aan te leveren.** De Commissie zal al het door de industrie of uit andere onafhankelijke bronnen aangevoerde bewijsmateriaal met betrekking tot vermeende oneerlijke praktijken, beoordelen.

De Commissie zal de lidstaten aanmoedigen om bij de screening met het oog op de veiligheid of de openbare orde terdege rekening te houden met de risico's voor de **kritieke energie-infrastructuur**. De Commissie zal het samenwerkingsmechanisme in het kader van de **verordening betreffende de screening van buitenlandse directe investeringen**⁴⁷ ten volle benutten ter voorkoming van mogelijke bedreigingen voor de veiligheid en de openbare orde in verband met buitenlandse investeringen in de EU-windenergiesector.

Actie 13: Zorgen voor verdere normalisatie in de windenergiesector

In de huidige ontwikkelingsfase van de windenergiesector zijn technische normen een belangrijk instrument om interoperabiliteit te waarborgen, de kosten te verminderen en de marktintroductie van onshore- en offshore-windenergietechnologieën op het land en op zee te versnellen. Hoewel de Internationale Elektrotechnische Commissie een brede waaier van normen heeft vastgesteld, die door het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie als Europese normen zijn aangenomen, zouden aanvullende normen de windenergie-installaties nog efficiënter en duurzamer kunnen maken en belemmeringen voor de uitrol ervan in de hele EU kunnen wegnemen. De circulaire economie is met name van belang om de strategische autonomie in een belangrijke bedrijfstak als de windenergiesector te waarborgen en tegelijkertijd de milieueffecten ervan te verminderen in overeenstemming met de Europese Green Deal. Dergelijke normen kunnen ook het industriële ecosysteem versterken, met name in combinatie met de parallelle werkzaamheden met betrekking tot de opzet van hernieuwbare-energieveilingen. De bevordering van het normalisatieproces op internationaal niveau en de actieve deelname van de EU zullen voorts de Europese windenergiesector beter in staat stellen om op kwaliteit te concurreren met mondiale concurrenten.

Om de vaststelling van EU- en internationale normen voor de windenergiesector te bevorderen, zullen tegen eind 2023 de volgende maatregelen worden genomen:

- het opgerichte forum op hoog niveau voor Europese normalisatie zal een speciale werksessie over windenergietechnologie houden om de belangrijkste Europese en internationale normalisatiebehoeften en eventuele bestaande belemmeringen in kaart brengen en de lidstaten en de industrie aan te sporen hun deskundigen te laten deelnemen aan normalisatieactiviteiten; en
- de Commissie zal de Europese normalisatieorganisaties verzoeken Europese normen op te stellen ter ondersteuning van de doelstellingen van de verordening voor een nettonulindustrie.

⁴⁷ Verordening (EU) 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 tot vaststelling van een kader voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de Unie (PB L 79I van 21.3.2019, blz. 1).

V. VAARDIGHEDEN

Tegen 2030 zal de windenergiesector naar schatting behoefte hebben aan ongeveer 100 000 extra banen, terwijl de in dat verband benodigde investeringen in vaardigheden kunnen oplopen tot ongeveer 850 miljoen EUR⁴⁸. In maart 2021 en maart 2023 hebben brancheorganisaties voor hernieuwbare energie, vertegenwoordigers van installateurs van schone technologieën, onderwijs- en opleidingsinstellingen, onderzoekscentra en regionale netwerken, met inbegrip van belanghebbenden uit de windenergiesector, met steun van de Commissie grootschalige vaardighedenpartnerschappen voor het industriële ecosysteem op het gebied van hernieuwbare energie opgezet in het kader van het pact voor vaardigheden. De partnerschappen functioneren naar behoren, maar moeten verder worden ontwikkeld om de doelstellingen ervan te verwezenlijken.

Actie 14: Grootschalige partnerschappen voor vaardigheden op het gebied van hernieuwbare energie om projecten op te zetten die de ontwikkeling van vaardigheden voor de sector hernieuwbare energie (inclusief windenergie) ondersteunen

De grootschalige partnerschappen voor vaardigheden op het gebied van hernieuwbare energie en hernieuwbare offshore-energie worden aangespoord om zo spoedig mogelijk te bepalen welke EU-programma's en -vaardighedeninitiatieven het beste kader bieden voor de uitvoering van projecten om de vaardighedenbehoeften in de bedrijfstak in kaart te brengen, functieprofielen te evalueren, nieuwe voor de arbeidsmarkt relevante opleidingsmodulen en bijbehorend materiaal uit te werken en toe te passen en/of de ontwikkeling van voor de sector hernieuwbare energie dringend nodige vaardigheden te ondersteunen, met bijzondere aandacht voor vrouwen, jongeren (die geen onderwijs of opleiding volgen en geen werk hebben) en ouderen. Hierbij zal bijzondere aandacht uitgaan naar duurzaamheid en praktijken op het gebied van de circulaire economie. In dit verband zou gebruik kunnen worden gemaakt van de oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van Erasmus+ voor een blauwdruk voor sectorale samenwerking op het gebied van vaardigheden. Het partnerschap kan ook profijt trekken van bestaande initiatieven zoals de Europese Alliantie voor leerlingplaatsen en de kenniscentra voor beroepsopleiding⁴⁹.

Daarnaast zal de verordening voor een nettonulindustrie de oprichting bevorderen van Europese academies waar vaardigheden voor een dergelijke industrie worden bijgebracht, ter ondersteuning van de bij- en omscholingsmaatregelen van de lidstaten. De academies zullen lesinhoud en -materiaal ontwikkelen die zij ter beschikking stellen van onderwijs- en opleidingsinstellingen in de lidstaten om te voldoen aan de vraag naar geschoolde werknemers in nettonulindustrieën. De academies, die zich elk richten op één technologie voor een nettonulindustrie, waaronder één voor de windenergiesector, zullen ernaar streven om binnen drie jaar na oprichting elk 100 000 lerenden op te leiden.

⁴⁸ Verslag van de Commissie getiteld "Employment and Social Developments in Europe. Addressing labour shortages and skills gaps in the EU", <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=26989&langId=en>

⁴⁹ Zo heeft het door Erasmus+ gefinancierde kenniscentrum voor beroepsopleiding inzake technische vaardigheden voor geharmoniseerde hernieuwbare offshore-energie (T-shore) tot doel opleidingsprogramma's en leermiddelen te ontwikkelen om werknemers de vaardigheden en competenties bij te brengen die zij nodig hebben om een succesvolle carrière op te bouwen in de offshore-windenergiesector.

VI. BETROKKENHEID VAN DE INDUSTRIE EN TOEZEGGINGEN VAN DE LIDSTATEN

Naast de maatregelen van de EU en de lidstaten zullen acties van de Europese windenergiesector zelf ook bijdragen tot een stabiel en rendabeler ondernemingsklimaat. Daarbij gaat het onder meer om een actievere dekking tegen inflatie en schommelende prijzen voor de belangrijkste productiemiddelen, zoals grondstoffen, en de ontwikkeling van wederzijds voordelige langetermijnpartnerschappen tussen fabrikanten van windenergie-installaties en windenergie-exploitanten.

Actie 15: EU-handvest inzake windenergie

Om de uitrol en productiecapaciteit van windenergie in de EU op te schalen, verzoekt de Commissie de lidstaten en vertegenwoordigers van de windenergiesector om vóór eind 2023 vrijwillige verbintenissen aan te gaan in het kader van een handvest inzake windenergie. In aansluiting op de dialoog met investeerders zal de Commissie trachten financiële investeerders op te nemen in het handvest inzake windenergie of het handvest uit te breiden tot deze actoren zodra dat haalbaar is.

Het handvest, dat voortbouwt op dit actieplan en het beleid ervan, heeft tot doel de acties van de Commissie, de lidstaten en belanghebbenden uit de industrie op elkaar af te stemmen en snel uit te voeren, en tegelijkertijd een gemeenschappelijke en gecoördineerde inspanning te leveren om de randvoorwaarden voor de Europese windenergiesector te verbeteren. De Commissie zal in nauwe samenwerking met de lidstaten en belanghebbenden uit het bedrijfsleven en in overleg met de sociale partners de precieze verbintenissen van het handvest uitwerken. De garanties die dit actieplan en het handvest zullen bieden, moeten de industrie in staat stellen meer te investeren en de productiecapaciteit uit te breiden, om tegemoet te komen aan de verwachte stijging van de vraag naar windenergieprojecten in de komende jaren.

6. CONCLUSIES EN TOEKOMSTIGE AANPAK

Europa kan trots zijn op zijn windenergiesector. De EU beschikt over een solide productiebasis en over tal van mondiaal actieve, krachtige ontwikkelaars van windmolenparken. De bedrijfstak is zeer innovatief en vindingrijk en is een broedplaats voor de ontwikkeling van nieuwe vaardigheden. Europese ondernemingen die actief zijn in de windenergiesector spelen een cruciale rol in de lopende transformatie van ons energiesysteem en bij de verwezenlijking van onze ambitieuze streefcijfers inzake klimaat en energie. De EU is met de windenergiesector en haar andere nettonulindustrieën goed voorbereid op de transitie naar de schone en circulaire economie van morgen. De windenergiesector van de EU gedijt bij concurrentie en is daardoor wereldleider. De bedrijfstak zet wereldwijd de toon en de standaard. Dankzij de Europese samenwerking met internationale partners op het gebied van windenergie worden nieuwe markten aangeboord en worden mondiale alternatieven voor fossiele brandstoffen geboden.

Daarom moet de Europese windenergiesector nu opschalen en investeren opdat de industrie en de burgers in de EU de vruchten kunnen plukken van de Europese Green Deal en de wereldwijde decarbonisatie-inspanningen. Om dit mogelijk te maken, heeft de industrie behoefte aan meer voorspelbaarheid en een concrete, betrouwbare projectenpijplijn. De

industrie heeft behoefte aan een robuust bedrijfsmodel met een passende winstgevendheid dat toegang biedt tot financiering om te groeien en investeerders aan te trekken. Daartoe moeten de netten worden uitgebreid en versterkt zodat de energie die de sector opwekt, erin kan worden geïntegreerd. En dat vereist billijke concurrentie.

Er is geen tijd te verliezen. Dit actieplan is er dan ook op gericht al in de komende maanden concrete resultaten te realiseren. De uitvoering van dit actieplan door de EU, de lidstaten en de industrie zal de Europese windenergiesector helpen de moeilijkheden te overwinnen en zijn concurrentievermogen te verbeteren opdat de bedrijfstak ten volle bijdraagt aan de lopende energietransitie.

Het actieplan waarborgt een krachtig, duurzaam en toekomstbestendig bedrijfsmodel voor de Europese windenergiesector. Daarom **roept de Commissie de lidstaten en de industrie op dit actieplan te ondersteunen** en hun verantwoordelijkheid te nemen bij de uitvoering van de acties. De Commissie verzoekt **het Parlement, de Raad en de andere EU-instellingen** bij te dragen tot deze werkzaamheden om de doelstelling van dit actieplan te ondersteunen.

BIJLAGE I — HET EUROPEES ACTIEPLAN VOOR WINDENERGIE IN EEN NOTENDOP

Categorie	Acties/instrumenten	Tijdschema
Snellere uitrol door meer voorspelbaarheid en snellere vergunningverlening	1. De Commissie en de lidstaten werken samen aan snellere vergunningverlening. “Accele-RES” — vervroegde omzetting en uitvoering van de herziene richtlijn hernieuwbare energie. Tijdelijke noodregeling	Vanaf november 2023
	2. De lidstaten maken de pijlpijn van windprojecten zichtbaarder via toezeggingen inzake windenergie, de publicatie van veilingschema’s op middellange termijn en langetermijnplannen voor de uitrol van hernieuwbare energie	Vanaf november 2023
	3. De Commissie stelt een actieplan vast om de uitbreiding van netten te vergemakkelijken	Nov. 2023
Betere opzet van veilingen	4. De lidstaten nemen objectieve, transparante en niet-discriminerende kwalitatieve criteria en maatregelen in aanmerking bij hun veilingen teneinde een maximale uitvoeringsgraad van de projecten te verwezenlijken, ondersteund door aanbevelingen en richtsnoeren van de Commissie	Zo spoedig mogelijk
	5. Aanpak van cyberbeveiligingsrisico’s en van gegevensbeschermingsaspecten	Vanaf begin 2024
	6. De Commissie gaat meer gebruikmaken van strategische aanbestedingen in het kader van de Global Gateway	Vanaf de vaststelling
Toegang tot financiering	7. De Commissie maakt EU-financiering toegankelijker	Eind 2023
	8. De EIB verstrekt risicobeperkingsinstrumenten en garanties voor windenergiebedrijven in de EU	Vierde kwartaal 2023
	9. De lidstaten maken ten volle gebruik van de flexibiliteit die de staatssteunregels bieden voor de waardeketen van de EU met betrekking tot windenergie	Vanaf de vaststelling
	10. De Commissie versterkt de dialoog met investeerders om investeringen in de EU-windenergiesector aantrekkelijker te maken	Eind 2023
Een billijke en concurrerende internationale omgeving creëren	11. De Commissie vergemakkelijkt de toegang van EU-fabrikanten tot buitenlandse markten	Vanaf de vaststelling
	12. De interne markt beschermen tegen handelsverstoringen en bedreigingen voor de veiligheid en de openbare orde	Vanaf de vaststelling
	13. Zorgen voor verdere normalisatie in de windenergiesector	Vanaf eind 2023
Vaardigheden	14. Grootschalige partnerschappen voor vaardigheden op het gebied van hernieuwbare energie om projecten op te zetten die de ontwikkeling van vaardigheden voor de sector hernieuwbare energie (inclusief windenergie) ondersteunen	Tegen medio 2024

Betrokkenheid van de industrie en toezeggingen van de lidstaten	15. EU-handvest inzake windenergie	Dec. 2023
--	------------------------------------	-----------